

Konferencja prasowa Urzędu Statystycznego w Lublinie

Podpisanie porozumienia o współpracy
z Wydziałem Podstaw Techniki Politechniki Lubelskiej

100 lat Głównego Urzędu Statystycznego

Historia Lublina w liczbach

Podpisanie porozumienia o współpracy

Urząd Statystyczny
w Lublinie

dr Krzysztof Markowski
Dyrektor Urzędu Statystycznego w Lublinie

dr hab. inż. Dorota Wójcicka-Migasiuk, prof. PL
Dziekan Wydziału Podstaw Techniki
Politechniki Lubelskiej

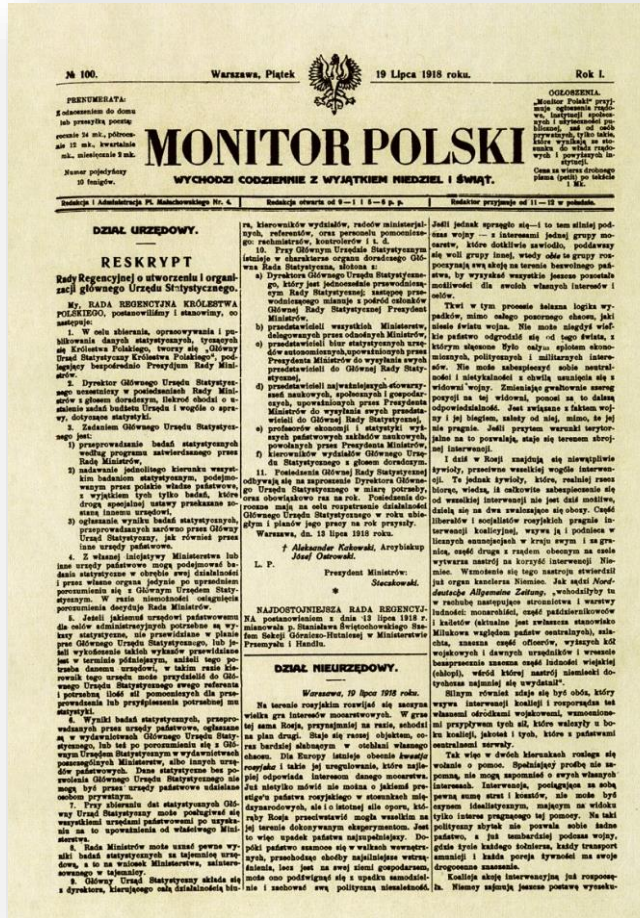
100 lat Głównego Urzędu Statystycznego

Elżbieta Łoś
Główny specjalista
w Lubelskim Ośrodku Badań Regionalnych

100 lat Głównego Urzędu Statystycznego

13 lipca 1918 r.

Reskrypt Rady Regencyjnej powołuje do życia Główny Urząd Statystyczny

100 lat Głównego Urzędu Statystycznego

21 października
1919 r.

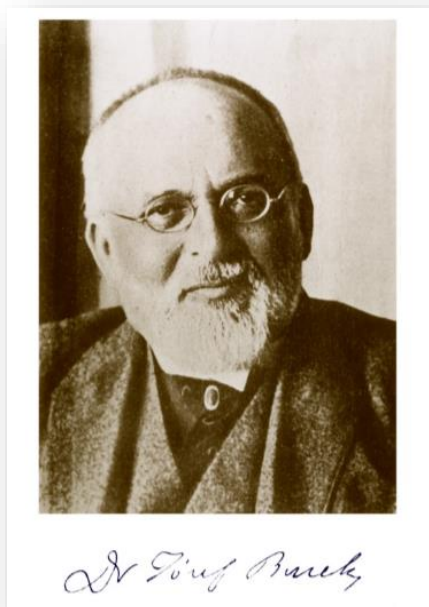
ustawa o organizacji statystyki administracyjnej
(Dz. U. Rz. P. Nr 85, poz. 464)

R. 1919		856	Dziennik Ustaw Poz. 464.	Nr 85.
DZIENNIK USTAW				
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ				
WARSZAWA	Nr 85.	15 listopada 1919.		
Treść 464. Ustawa z dn. 21 października 1919 r. o organizacji statystyki administracyjnej				
Statut Głównego Urzędu Statystycznego Rzeczypospolitej Polskiej				
465.	Rozporządzenie Kierownika Ministerstwa Koci Żelaznych o skróceniu terminu przechowywania ładunków węgla kamiennego i drzewa opałowego na stacjach Warszawskiego węzła	855.		856.
466.	Rozporządzenie Kierownika Ministerstwa Koci Żelaznych o zmianie postanowienia § 51 Regulaminu Ruchu na kolejach polskich b. zaboru austriackiego.	858.		858.

464	
U S T A W A	
z dnia 21 października 1919 r. o organizacji statystyki administracyjnej.	
Art. 1. Organem naczelnym państwowej statystyki administracyjnej jest Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej.	
Organizację i stosunek Urzędu do władz państwowych określa podany w dodatku do niniejszej ustawy Statut Głównego Urzędu Statystycznego.	
Art. 2. Rada Ministrów władna jest wydawać rozporządzenia potrzebne celem przeprowadzenia spisu ludności i wszelkich innych dochodzeń statystycznych oraz nakładać obowiązek zeznawania pewnych faktów, względnie zdawania z nich sprawozdań statystycznych.	
Uprawnienia organów, przeprowadzających dochodzenie do kontrolowania prawdziwości złożonych zeznań lub sprawozdań, oznaczone będą w rozporządzeniu Rady Ministrów.	
Celem pokrycia kosztów statystyki handlu zagranicznego może Rada Ministrów wprowadzić osobną opłatę statystyczną, pobieraną od towarów, przewożonych przez granicę Państwa. Inne opłaty statystyczne mogą być wprowadzone tylko na mocy osobnej ustawy.	
Art. 3. Wszelkie władze, urzędy i zakłady publiczne oraz związki komunalne są zobowiązane współdziałać przy dochodzeniach statystycznych, zarządzonych na podstawie art. 2 niniejszej ustawy, w granicach i w sposób w rozporządzeniu Rady Ministrów określony.	

Do artykułu 1-ego.	
S T A T U T	
Głównego Urzędu Statystycznego Rzeczypospolitej Polskiej.	
Art. 1. Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej podlega bezpośrednio Radzie Ministrów.	
Art. 2. Dyrektor Głównego Urzędu Statystycznego uczestniczy w posiedzeniach Rady Ministrów z głosem doradczym, ile-rodz chodzi o ustalenie zadań, budżetu Urzędu i wogóle o sprawy, dotyczące statystyki.	
Art. 3. Zadaniem Głównego Urzędu Statystycznego jest:	
1) przeprowadzenie badań statystycznych według programu, zatwierdzonego przez Radę Ministrów,	
2) nadawanie jednolitego kierunku wszystkim badaniom statystycznym, podejmowanym przez polskie władze państwowe, z wyjątkiem tych tylko badań, które drogą specjalnej ustawy przekazane zostaną innemu urzędowi,	
3) ogłaszanie wyniku badań statystycznych, przeprowadzanych zarówno przez Główny Urząd Statystyczny, jak również przez inne urzędy państwowe.	
Art. 4. Z własnej inicjatywy Ministerstwa lub inne urzędy państwowe mogą podejmować badania statystyczne w obrębie swej działalności i przez własne organa jedynie po uprzednim porozumieniu się z Głównym Urzędem.	

100 lat Głównego Urzędu Statystycznego

Pierwszy dyrektor GUS
Prof. dr Jerzy Buzek
8 listopada 1918 r. – 1 listopada 1929 r.

<http://stat.gov.pl/portaledukacyjny/historiastatystyki/statystycypolscy/>

100 lat Głównego Urzędu Statystycznego

1789 rok

Pierwszy spis ludności na ziemiach polskich został przeprowadzony na podstawie przyjętej uchwały przez Sejm Czteroletni (1788–1792) na sesji w dniu **9 marca 1789 r.**

Inicjatorem uchwały był poseł hr. Fryderyk J. Moszyński (1737–1818).

Następnie 22 czerwca 1789 r. przyjęto Konstytucję „Lustracja dymów i podanie ludności”, uzasadniającej przeprowadzenie spisu i formularz „Tabella ludności spisu 1789 r.”

Lustracja dymów i podanie ludności.

Ponieważ od ustawy podatku podymnego lustracji kominów dotąd nie było, przeto nakazujemy; aby wszystkich miast, miasteczek i wsiów królewskich, także naszych stołowych, oraz duchownych i ziemskich, tak dawnych, iako nowo osadzonych i przybyłych, dziedzice, possessorowie, lub dyspozytorowie, a co do dóbr naszych stołowych vice-administratorowie, w miastach zaś wolnych królewskich magistraty wielość kominów, nie wyłączając żadnego w Koronie kominą, czyli dymu, i równie w Wielkim Xięstwie Litewskim, nie opuszczając żadnego dymu, z wyszczególnieniem różnicy kominów gruntowych, ogrodowych, i chałupników, przed kommissyami powiatowemi zaprzysięgli. Dwory zaś tylko ieden komin z wszystkich dworskich budynków podawać mają. Tam, gdzie w iedney chałupie więcej gospodarzy na osobnych gruntach siedzi, i osobne odbywają powinności, to nie za ieden dym, ale podług liczby gospodarzy rachowano być powinno. Szlachta żadnych poddanych nie mająca, tylko podatek podymnego opłacająca wielość kominów, bądź dymów u siebie przybyłych, podobnie przed kommissyami powiatowemi pod przysięgą podać jest obowiązana: Takowe taryfry wielości kominów kommissye powiatowe do kommissyi skarbowych obojga narodów odeślą, dla dalszego urzędzenia, i sprawiedliwego uproporcjonowania w tym Rzeczypospolitey; opłata zaś kominowego do czasu nowego takowego urzędzenia dawnym sposobem podług dawney taryfyy do skarbu wnoszona być ma. Takowa zaś lustracja kominów, iż do lat dwudziestu ponowiona nie będzie, warujemy. Przy tym zaprzysiężeniu podymnego, zaraz liczbę dusz w ich dobrach podług schemmatu przez kommissye skarbowe obojga narodów ułożyć się, i nieodwłocznie rozcsłać mianego, podać będą powinni.

100 lat Głównego Urzędu Statystycznego

9 marca
Dzień Statystyki
Polskiej

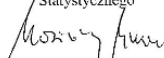
Święto uchwalone
2 grudnia 2008 r.
na zebraniu Komitetu
Statystyki i Ekonometrii PAN
na pamiątkę sesji
Sejmu Czteroletniego
z 9 marca 1789 roku

UCHWAŁA

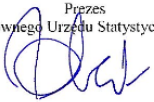
W SPRAWIE USTANOWIENIA 9 marca DNIEM STATYSTYKI POLSKIEJ

1. Odpowiadając na inicjatywę 29 Sesji ONZ, Rada Główna Polskiego Towarzystwa Statystycznego, Komitet Statystyki i Ekonometrii Polskiej Akademii Nauk oraz Prezes Głównego Urzędu Statystycznego wspólnie i w porozumieniu podejmują uchwałę o ustanowieniu 9 marca DNIEM STATYSTYKI POLSKIEJ. Dzień ten - w intencji umawiających się stron - będzie wyrazem pamięci o rocznicy pierwszego Spisu Powszechnego, uchwalonego przez Sejm Czteroletni 9 marca 1789 r.
2. Obchody Dnia Statystyki Polskiej mają na celu promocję i popularyzację statystyki jako nauki oraz statystyki publicznej, a zwłaszcza powinny stać się okazją do informowania opinii publicznej o wynikach naukowych badań statystycznych oraz o rozwoju wiedzy statystycznej w możliwie najszerszym zakresie.
3. W ramach obchodów Dnia Statystyki Polskiej proponuje się organizowanie Ogólnopolskiego Seminarium Naukowego, Dni Otwartych Urzędów i Instytucji Statystycznych, serii wykładów publicznych oraz akcji multimedialnych i internetowych dotyczących statystyki, konkursów na najlepsze prace naukowe w zakresie statystyki, konkursów dla młodzieży szkolnej itp. Dzień Statystyki Polskiej powinien stać się również okazją do uhonorowania osób mających wybitne osiągnięcia w dziedzinie statystyki.
4. Umawiające się strony powołają Kapitułę Dnia Statystyki Polskiej, składającą się z 5-7 osób, która ustali program każdorazowych obchodów i czuwać będzie nad jego realizacją.
5. Pierwsze uroczyste obchody odbędą się 9 marca 2009 roku w gmachu Sejmu RP i poświęcone będą idei „Dobre Spisy dla Dobrego Państwa”. Kolejne centralne uroczyste obchody będą odbywać się w miastach wojewódzkich, stosownie do ustaleń Kapituły.
6. Obsługę administracyjną, informacyjną i promocyjną obchodów pełnić będzie każdorazowo organizator obchodów, pod nadzorem Kapituły.
7. Główny Urząd Statystyczny z upoważnienia Komitetu Statystyki i Ekonometrii PAN i Polskiego Towarzystwa Statystycznego dokona niezbędnych procedur, koniecznych dla usankcjonowania Dnia Statystyki Polskiej i jego legalizacji.
8. Biuro obchodów i stały sekretariat prowadzić będzie Rada Główna Polskiego Towarzystwa Statystycznego.

Powyższą uchwałę przyjęto na zebraniu Komitetu Statystyki i Ekonometrii Polskiej Akademii Nauk w dniu 2 grudnia 2008 r.

Prezes
Polskiego Towarzystwa
Statystycznego

Kazimierz Kruska

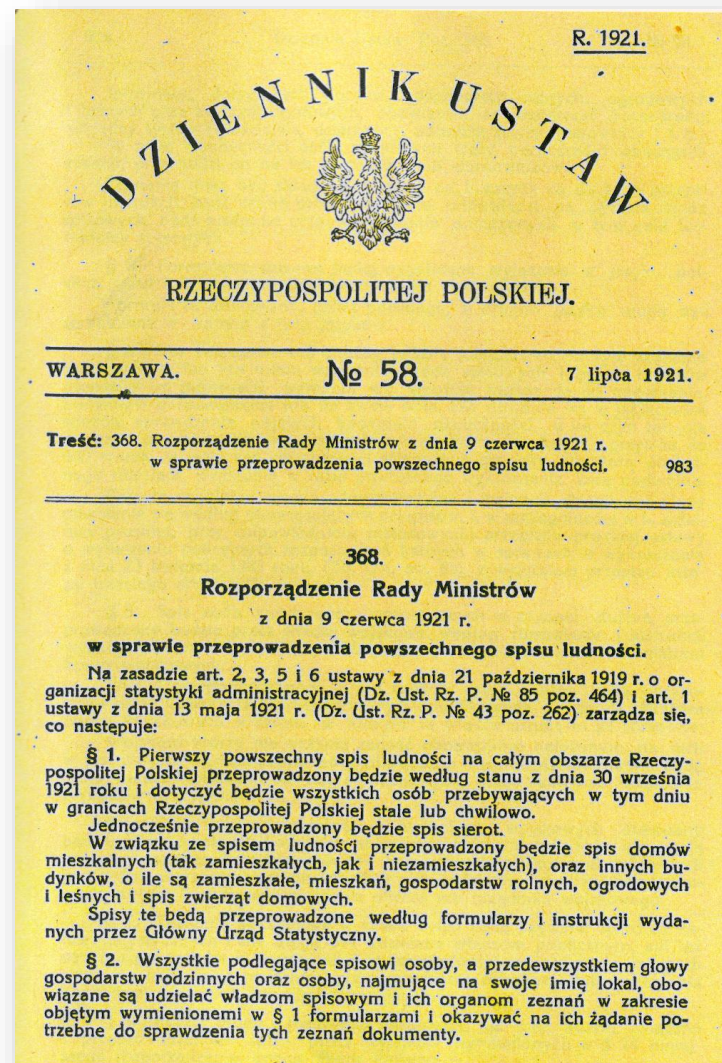
Przewodniczący
Komitetu Statystyki
i Ekonometrii PAN

Andrzej Barezak

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

Józef Oleński

100 lat Głównego Urzędu Statystycznego

9 czerwca 1921 r.

Przyjęcie Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przeprowadzenia **powszechnego spisu ludności**. Był to unikalny dokument prawny w zakresie statystyki, przyjmujący określenia stosowane w spisie. Dotyczyło to zarówno definicji podmiotów spisywanych, organizacji spisu, obowiązków spisowych, tajemnicy statystycznej, jak i informacji o spisie i jego promocji.

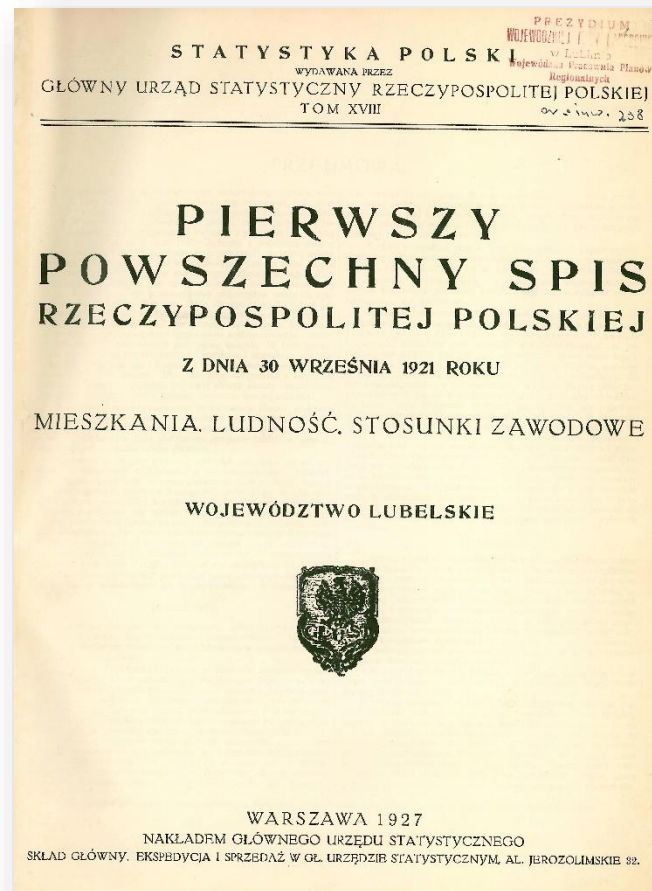

100 lat Głównego Urzędu Statystycznego

Pierwszy powszechny spis ludności w odrodzonej Polsce został przeprowadzony w 1921 r. wg stanu o północy 30 września na dzień 1 października 1921 roku.

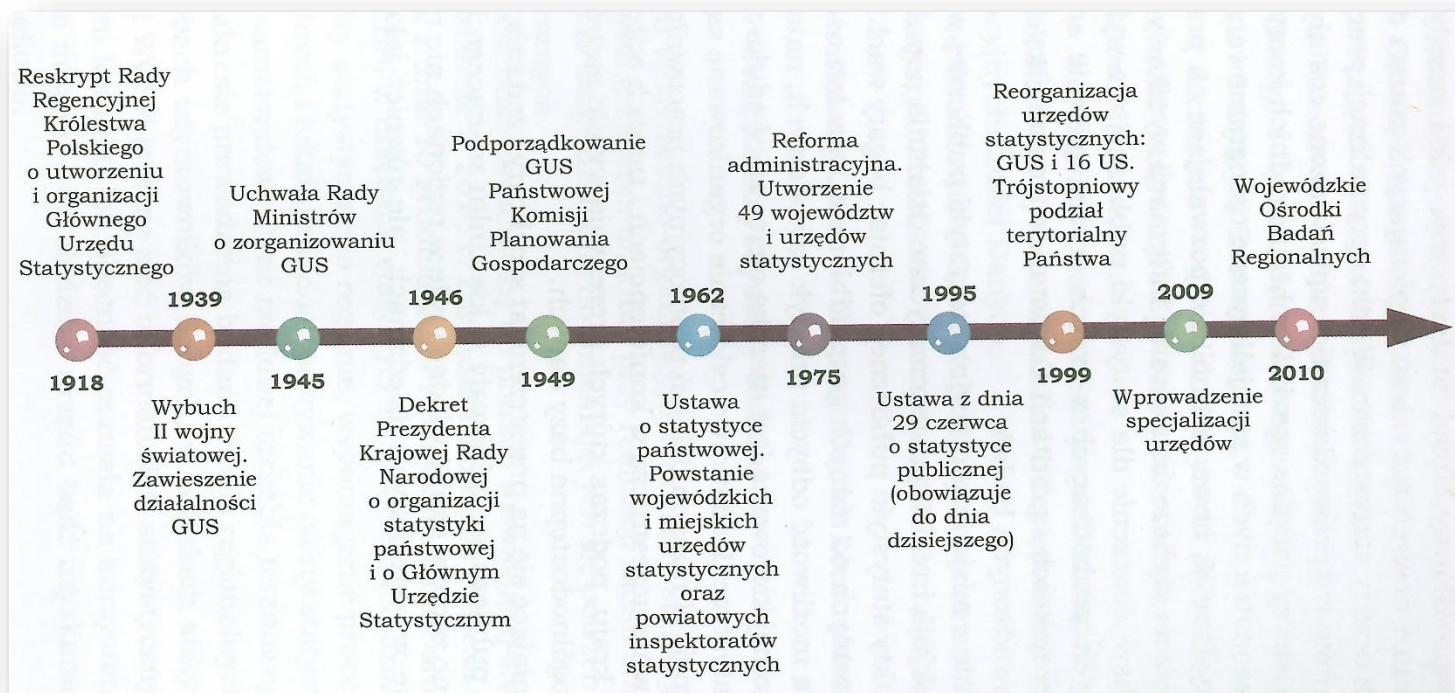
Nie zakończyła się jeszcze wówczas masowa repatriacja ludności, trwały także wewnętrzne migracje w kraju. Nie było definitywnie ustalonych granic państwa polskiego i dlatego, np. część Wileńszczyzny i Górnego Śląska nie została objęta spisem.

Potrzeby państwa polskiego, przystępującego do odbudowy zintegrowanego organizmu społeczno-gospodarczego po 123-letniej niewoli, zdecydowały o tak szybkim przeprowadzeniu spisu.

Wyniki spisu ludności opublikowano w 29 tomach obejmujących łącznie 6 mln informacji. Większość publikacji ukazała się w okresie od 5 do 7 lat po spisie.

100 lat Głównego Urzędu Statystycznego

100 lat Głównego Urzędu Statystycznego

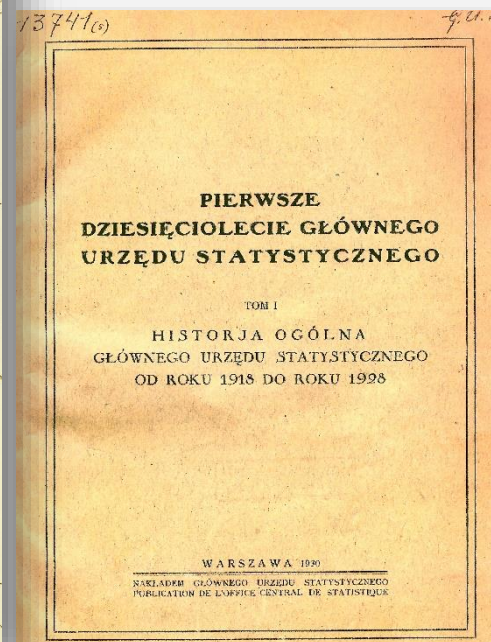
*Gmach Głównego Urzędu Statystycznego
(lata międzywojenne)
Warszawa, Alje Jeruzolimskie 32*

*Gmach
Głównego Urzędu Statystycznego
(lata 1945-1952)
Warszawa, ul. Narbutta 33*

*Obecny gmach Głównego Urzędu Statystycznego
Warszawa, ul. Niepodległości 208*

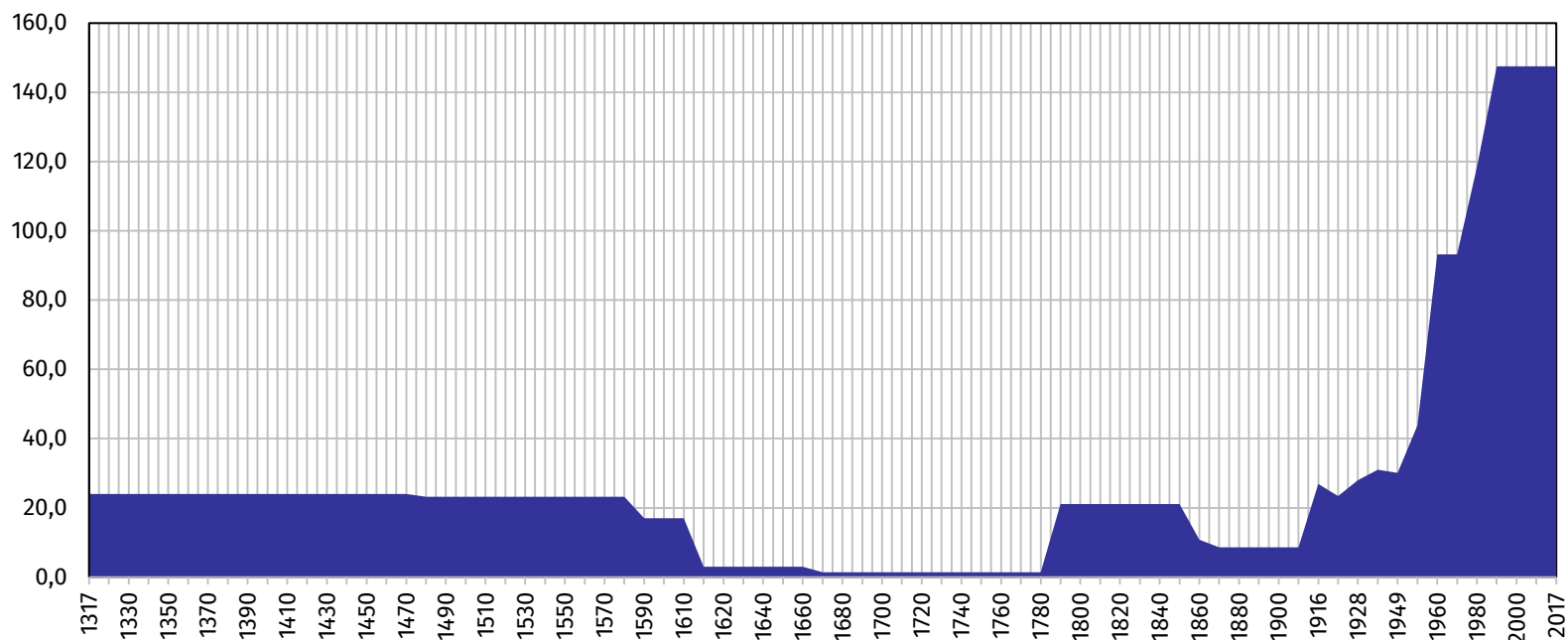
Historia Lublina w liczbach

dr Andrzej Jakubowski
Starszy specjalista
w Lubelskim Ośrodku Badań Regionalnych

Powierzchnia miasta

- W momencie lokacji w 1317 r. Lublin zajmował powierzchnię **100 łanów** „ziemi uprawnej i nieuprawnej miary magdeburskiej”, tj. ok. **24,0 km²**
- W 1673 r. Lublin osiągnął minimalną powierzchnię ok. **1,4 km²**
- Obecnie powierzchnia Lublina wynosi **143,5 km²**

Powierzchnia Lublina w latach 1317-2017 (w km²)*

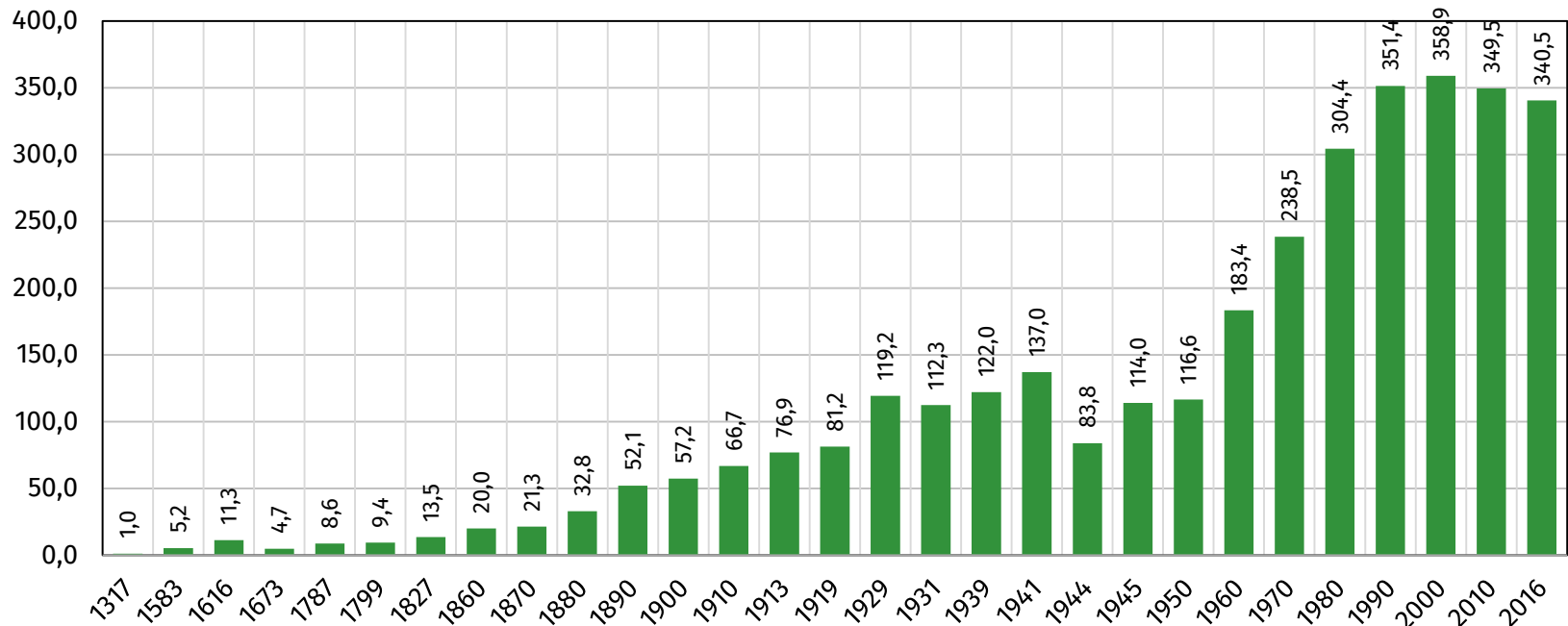

* Dane dla lat 1317-1799 za D. Kociuba

Ludność

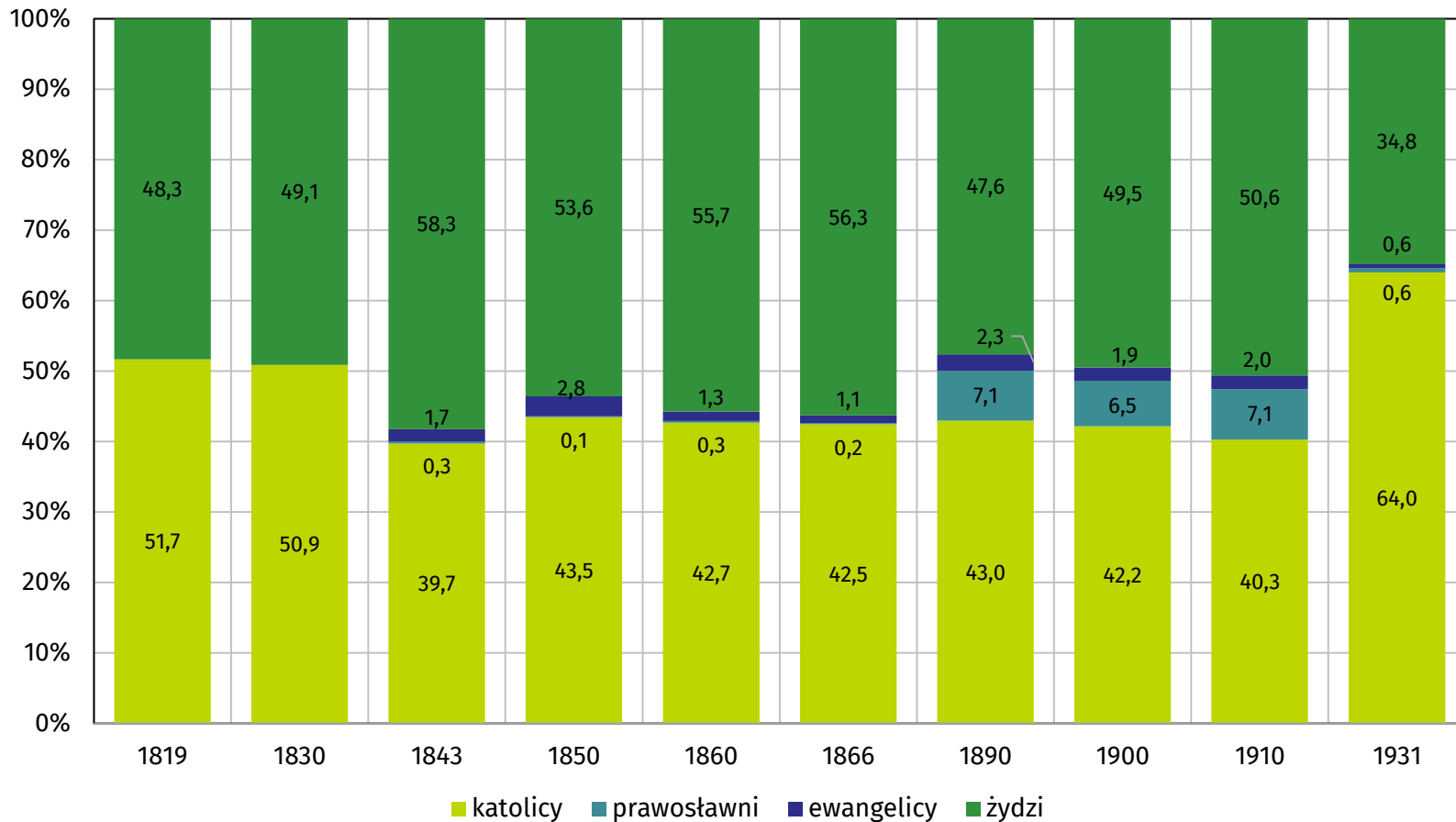
- W momencie lokacji w 1317 r. Lublin liczył ok. **1 tys.** mieszkańców
- Spadek liczby ludności miasta zaobserwowano w II poł. XVII w., w trakcie Wielkiego Kryzysu Ekonomicznego, II Wojny Światowej oraz od początku XXI w.
- Dn. 31 XII 2016 r. liczba ludności Lublina wynosiła **340,5 tys.** osób

Liczba ludności Lublina w latach 1317-2016 (w tys.)*

* Dane dla lat 1317-1799 za D. Kociuba

Struktura ludności Lublina według wyznania w latach 1819-1931

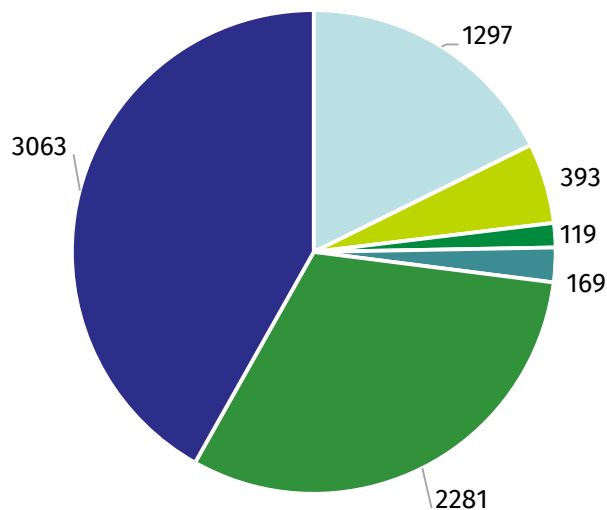
Ludność według wyznania i narodowości w 1897 r.

Ludność według wyznania	
Wyznanie	Osób
prawosławni	5752
staroobrzędowcy	17
katolicy (obrzędku ormiańskiego)	2
katolicy (obrzędku rzymskiego)	19354
luteranie	890
reformaci	20
baptyści	10
wyznawcy innych wyznań chrześcijańskich	14
żydzi	24280
muzułmanie	43
buddyści i lamaici	3

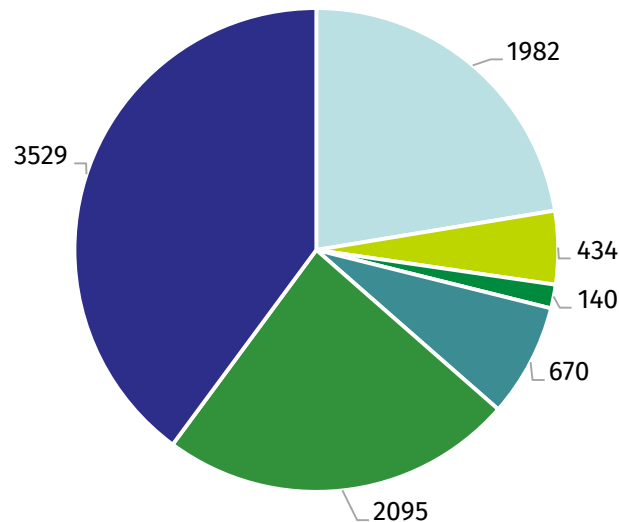
Ludność według języka ojczystego	
Język ojczysty	Osób
polski	20231
wielkoruski (rosyjski)	4890
małoruski (ukraiński)	668
białoruski	7
czeski	40
litewski	7
żmudzki	4
łotewski	28
mołdawski	12
francuski	28
niemiecki	337
szwedzki	12
grecki	5
cygański	6
żydowski	23624
estoński	411
zyriański	1
mordowski	14
czeremiski	1
czudski	2
tatarski	30
turecki	8
kałmucki	3

Struktura ludności według stanu społecznego

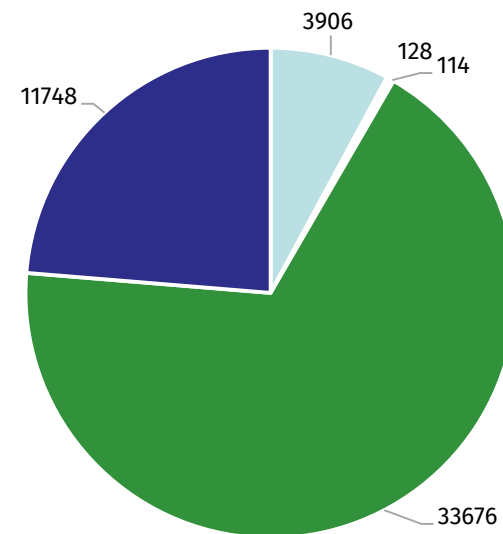
1843

1862

1897

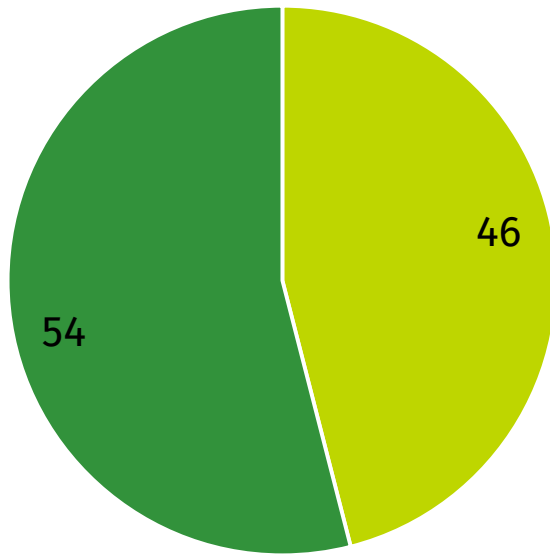

- szlachta
- księża, zakonnicy i zakonnice
- kupcy i kramarze
- fabrykanci i rzemieślnicy
- mieszczenie
- służący, wyrobnicy i inni

- szlachta dziedziczna
- księża, zakonnicy i zakonnice
- kupcy z rodzinami
- mieszczenie
- chłopi

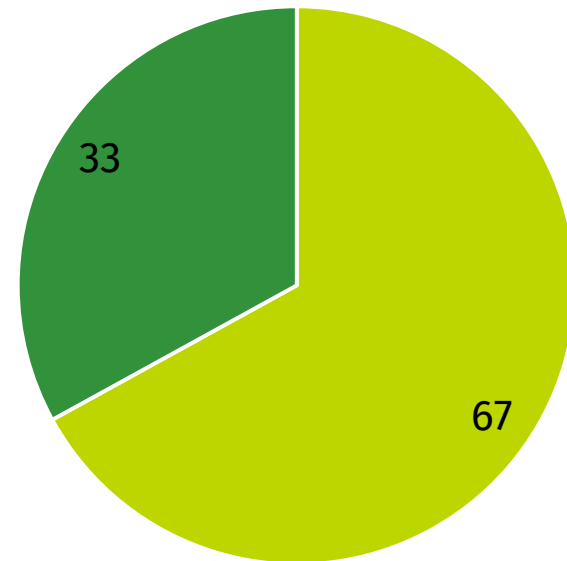
Ludność z umiejętnością czytania

1897

■ umiało czytać ■ nie umiało czytać

1921

■ umiało czytać ■ nie umiało czytać

Wybrane warsztaty rzemieślnicze w 1524 r.

Zawód	Liczba
Szewcy	22
Piekarze	17
Ślusarze	16
Piwowarzy	14
Kowale	13
Krawcy	13
Murarze	11
Cieśle	10
Rzeźnicy	9
Rymarze	7
Kuśnierze	7
Bednarze	7
Czapnicy	6
Stolarze	6

Zawód	Liczba
Garncarze	5
Złotnicy	4
Miecznicy	4
Powroźnicy	4
Tkacze	4
Kołodzieje	4
Stelmachy	4
Siodlarze	3
Konwisarze	3
Postrzegacze sukna	1
Szklarze	1
Snycerze	1
Aptekarze	1
Malarze	1

Ważniejsze zakłady przemysłowe w Lublinie w 1873 i 1912 r.

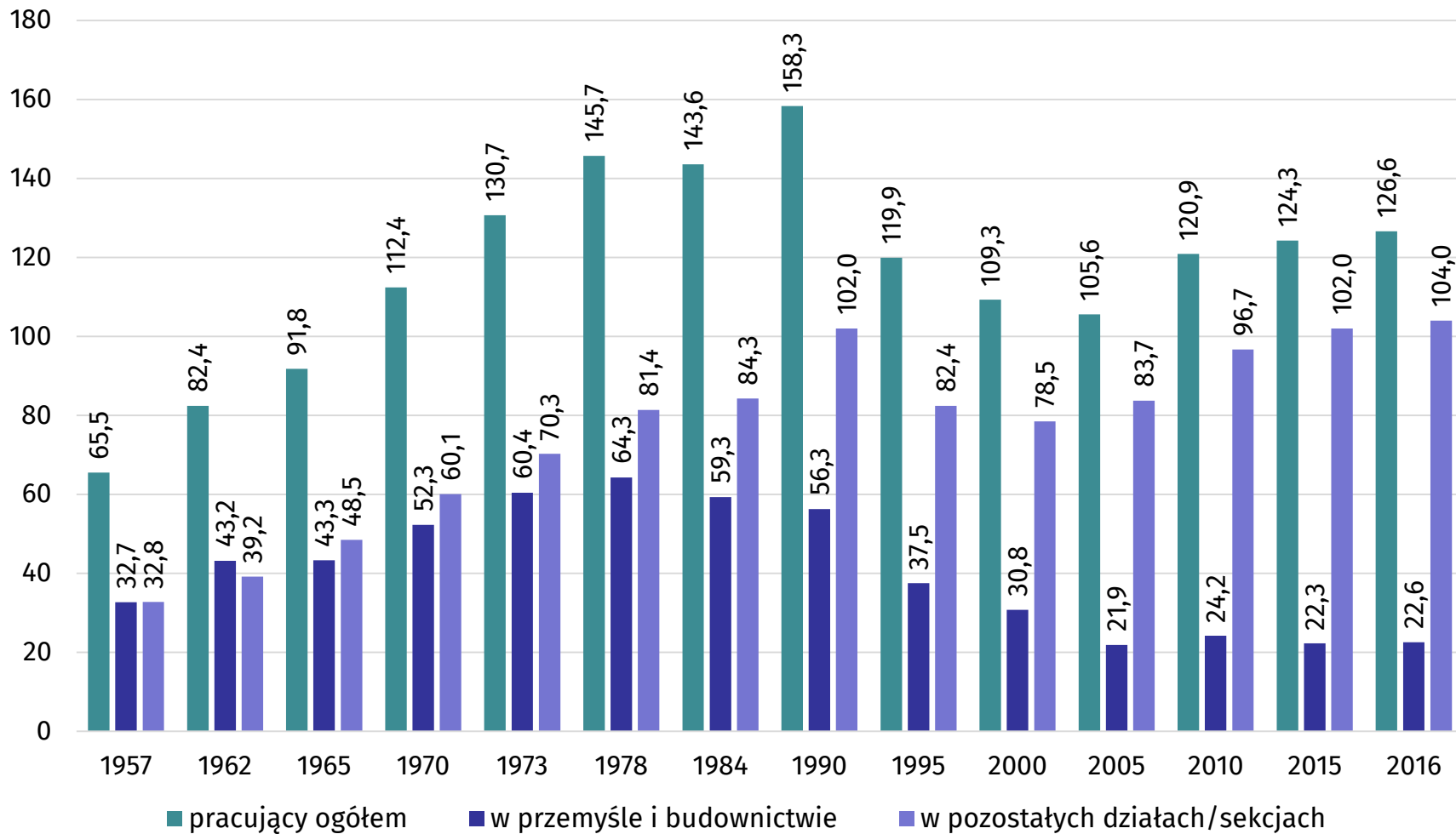
Wyszczególnienie	1873		1912	
	Liczba zakładów	Liczba pracowników	Liczba zakładów	Liczba pracowników
Ogółem	16	416	125	1888
Destylarnie i gorzelnie	4	23	1	20
Browary i słodownie	3	33	5	149
Garbarnie	-	-	4	121
Zakłady obuwnicze	-	-	20	83
Cegielnie	-	-	2	16
Zakłady produkcji mydła i świec	3	16	3	8
Młyny parowe	1	9	1	40
Tartaki parowe i wodne	-	-	1	18
Zakłady wyrobu produktów żelaznych	-	-	5	20
Zakłady mleczarskie	-	-	7	12
Zakłady produkcji słodyczy	-	-	6	28
Zakłady wyrobów tytoniowych	2	207	1	240
Fabryka maszyn i narzędzi rolniczych	2	44	2	453
Zakłady produkcji trumien	-	-	5	42
Fabryki dywanów	-	-	4	27
Gazownie	-	-	1	14
Fabryki wag	-	-	2	383
Zakłady produkcji ekwipaży i bryczek	-	-	5	43
Zakłady produkcji gilz papierosowych	-	-	3	21
Drożdżownie	-	-	1	27
Stolarnie (zakłady produkcji mebli)	-	-	9	28
Zakłady produkcji wód gazowanych i sodowych	-	-	13	14

Zakłady handlowe w Lublinie w 1928 r.

Podmioty	Liczba
Krawcy i magazyny ubiorów męskich	49
Fryzjerskie zakłady i salony damskie	30
Kolonialne towary i artykuły spożywcze	27
Krawieckie pracownie i magazyny ubiorów damskich	23
Galanteria	21
Obuwia magazyny i pracownie	21
Bławatne, bawełniane wyroby i bielizna	17
Drukarnie	17
Apteczne składy	15
Banki i instytucje finansowe	12
Biura buchalteryjno-korespondencyjne, próśb i porad prawnych	11
Czytelnie i biblioteki	11
Hotele	11
Fotograficzne zakłady	10
Księgarnie	9
Browary i składy piwa	7
Broni i przyborów myśliwskich sprzedaż i reperacja	6
Budowlane przedsiębiorstwa	6
Ekspedycyjno-przewozowe przedsiębiorstwa	6
Perfumieria i kosmetyka	6

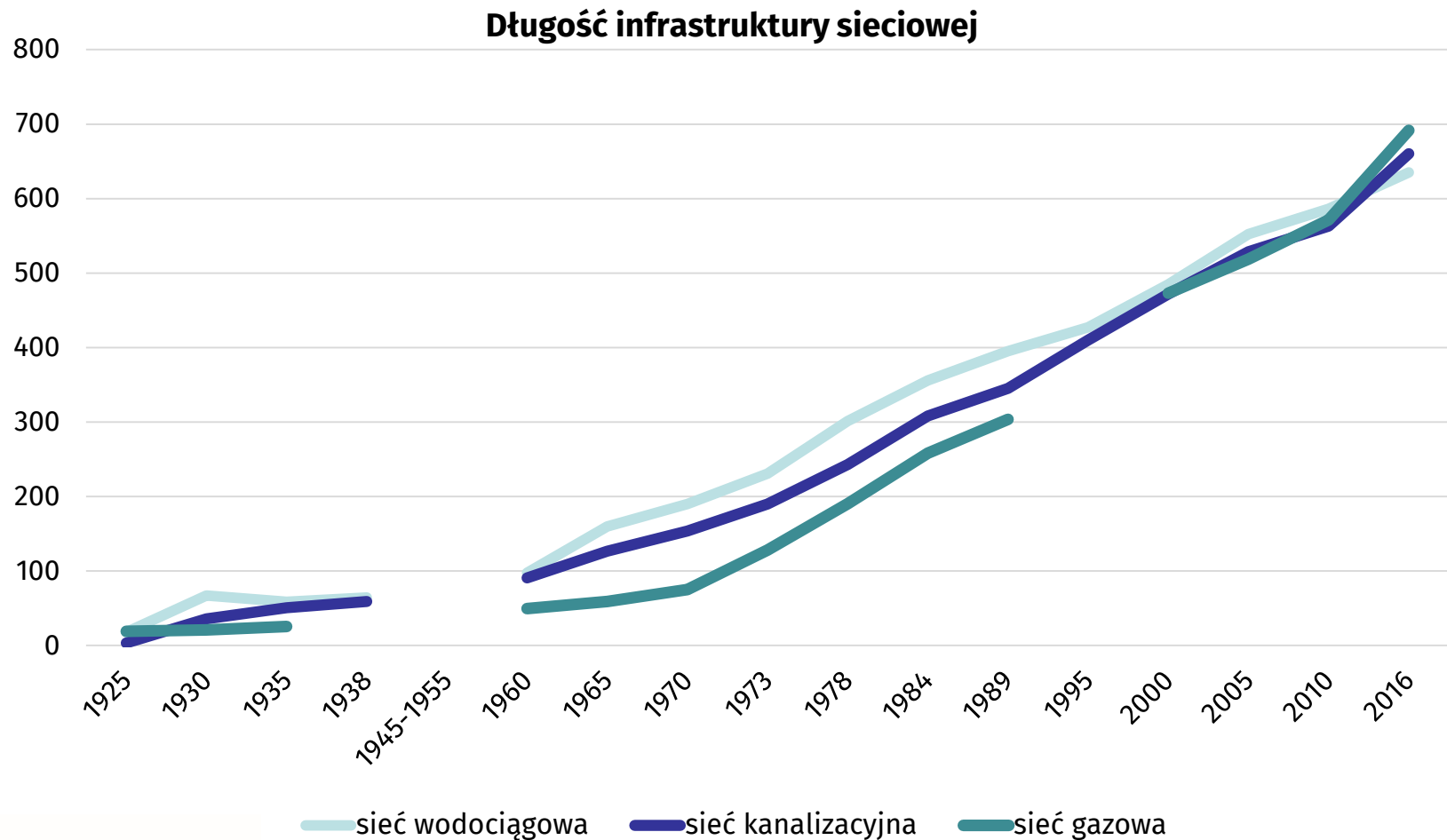

Pracujący w latach 1957-2016

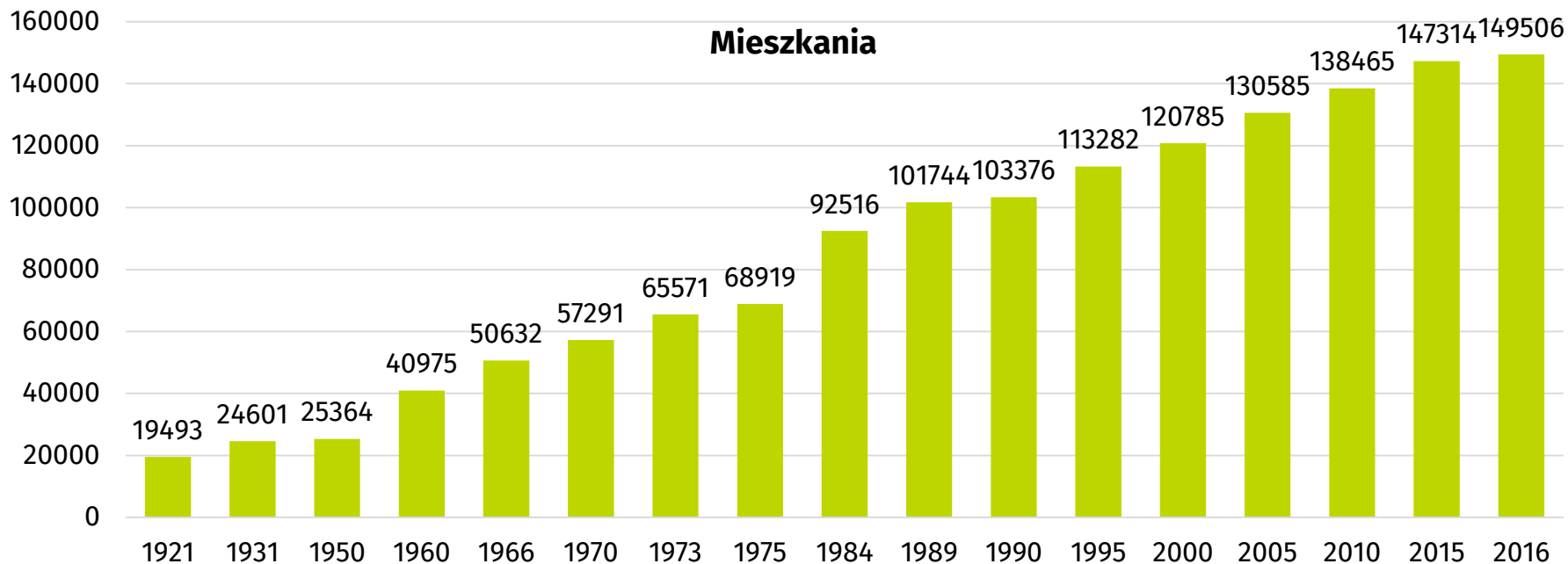

Gospodarka komunalna

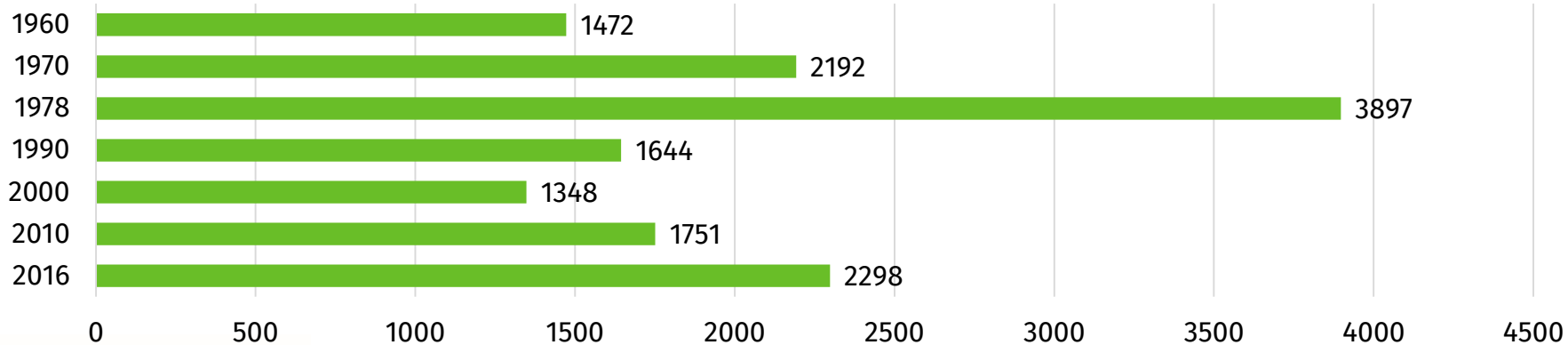
- Powstały ok. 1506 r. wodociąg (rurociąg mistrza Jana) mierzył ok. **5 km** długości (Teatr NN)
- Wodociąg Adolfa Weisblata z 1896 r. mierzył ok. **8,4 km** (Teatr NN)

Zasoby mieszkaniowe

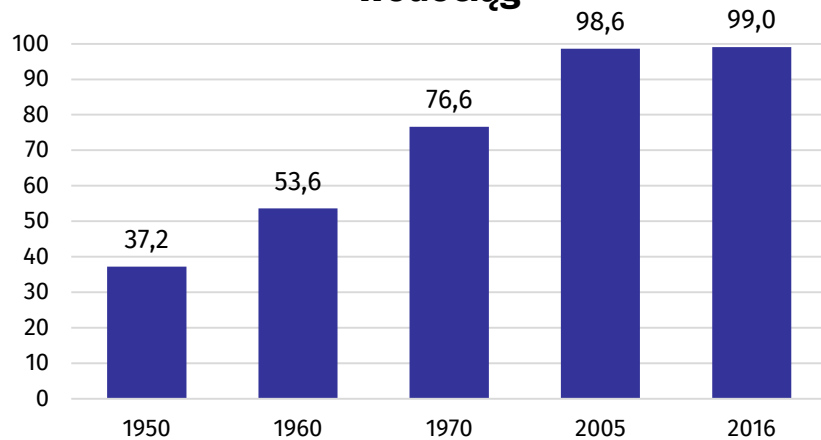

Mieszkania oddane do użytkowania

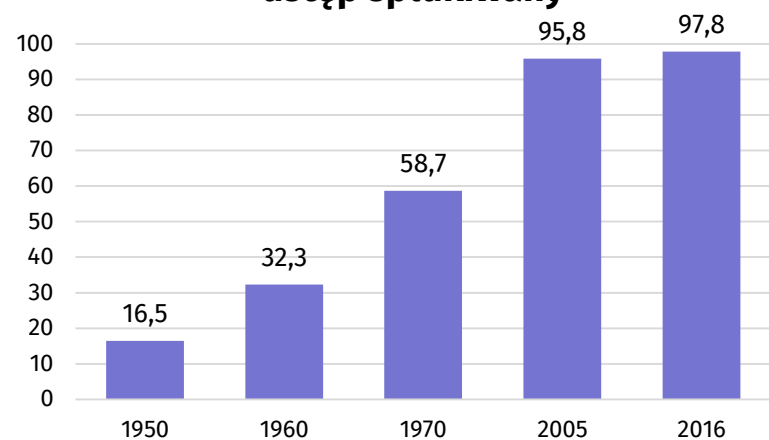

Mieszkania wyposażone w instalacje (w %)

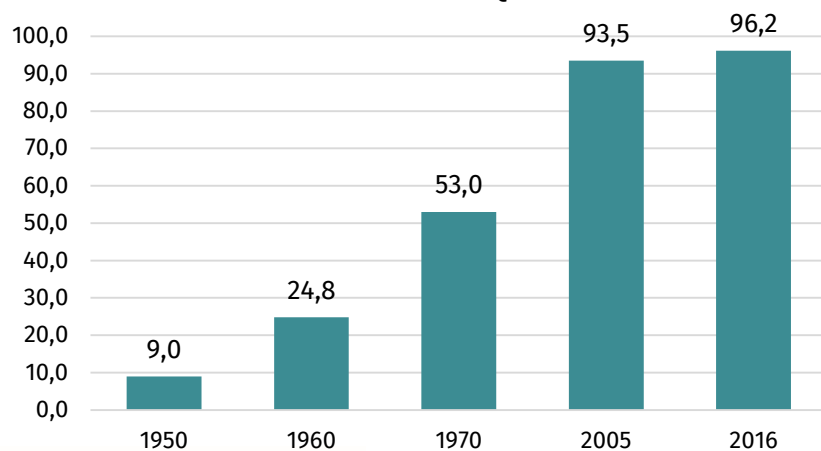
wodociąg

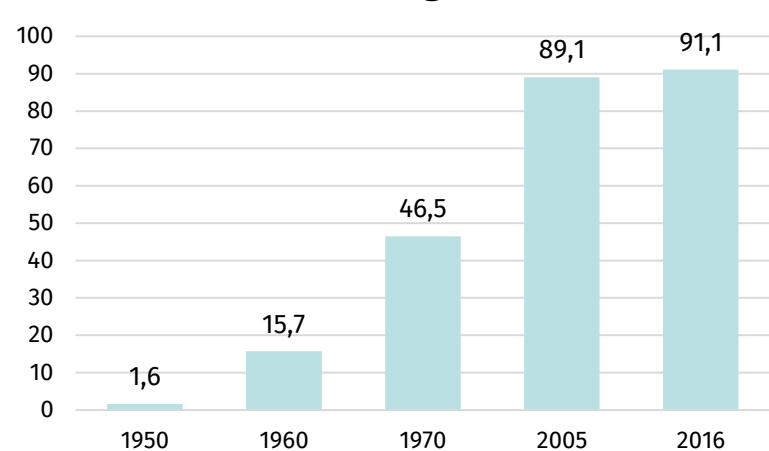
ustęp splukiwany

łazienkę

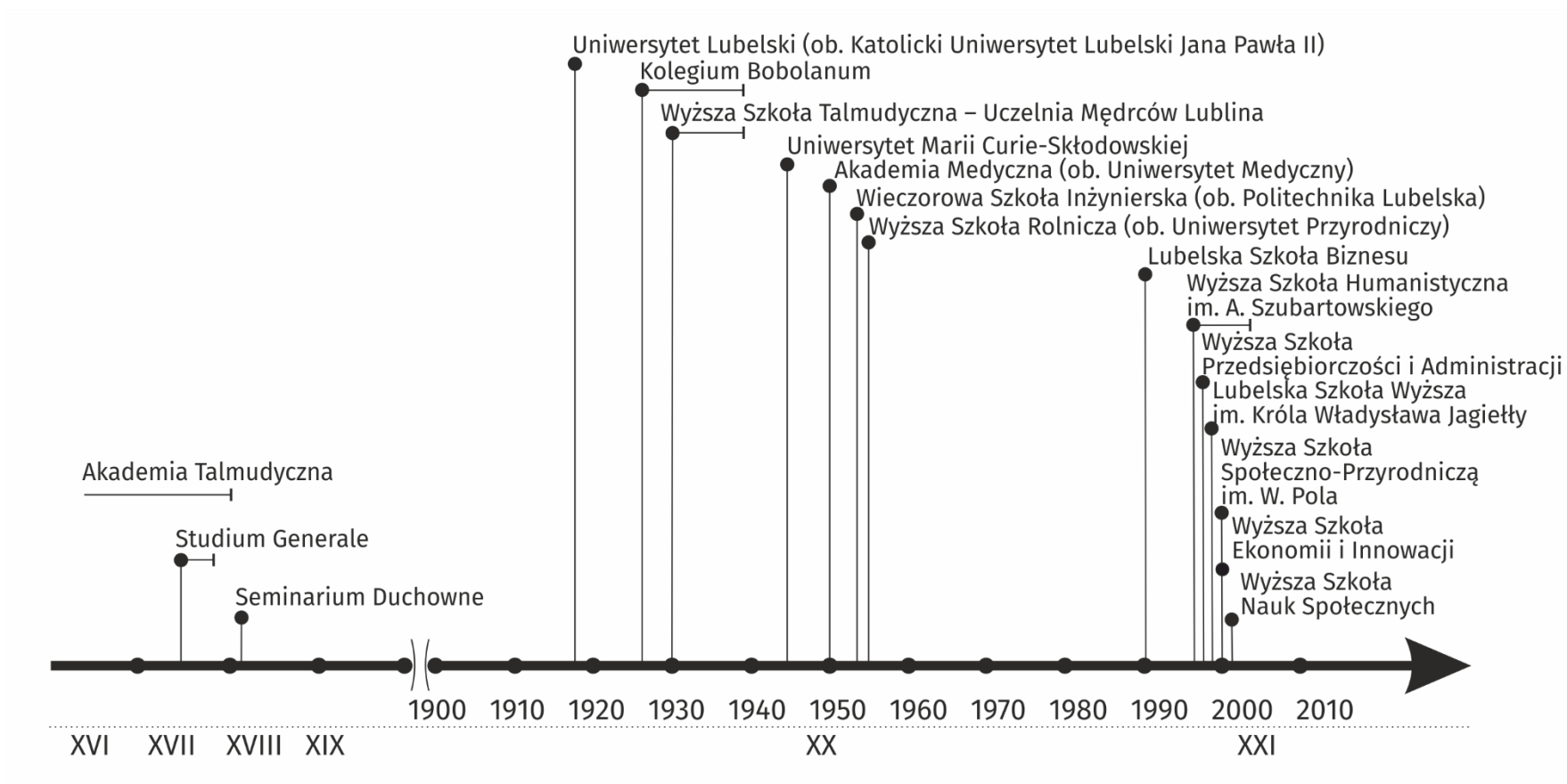

centralne ogrzewanie

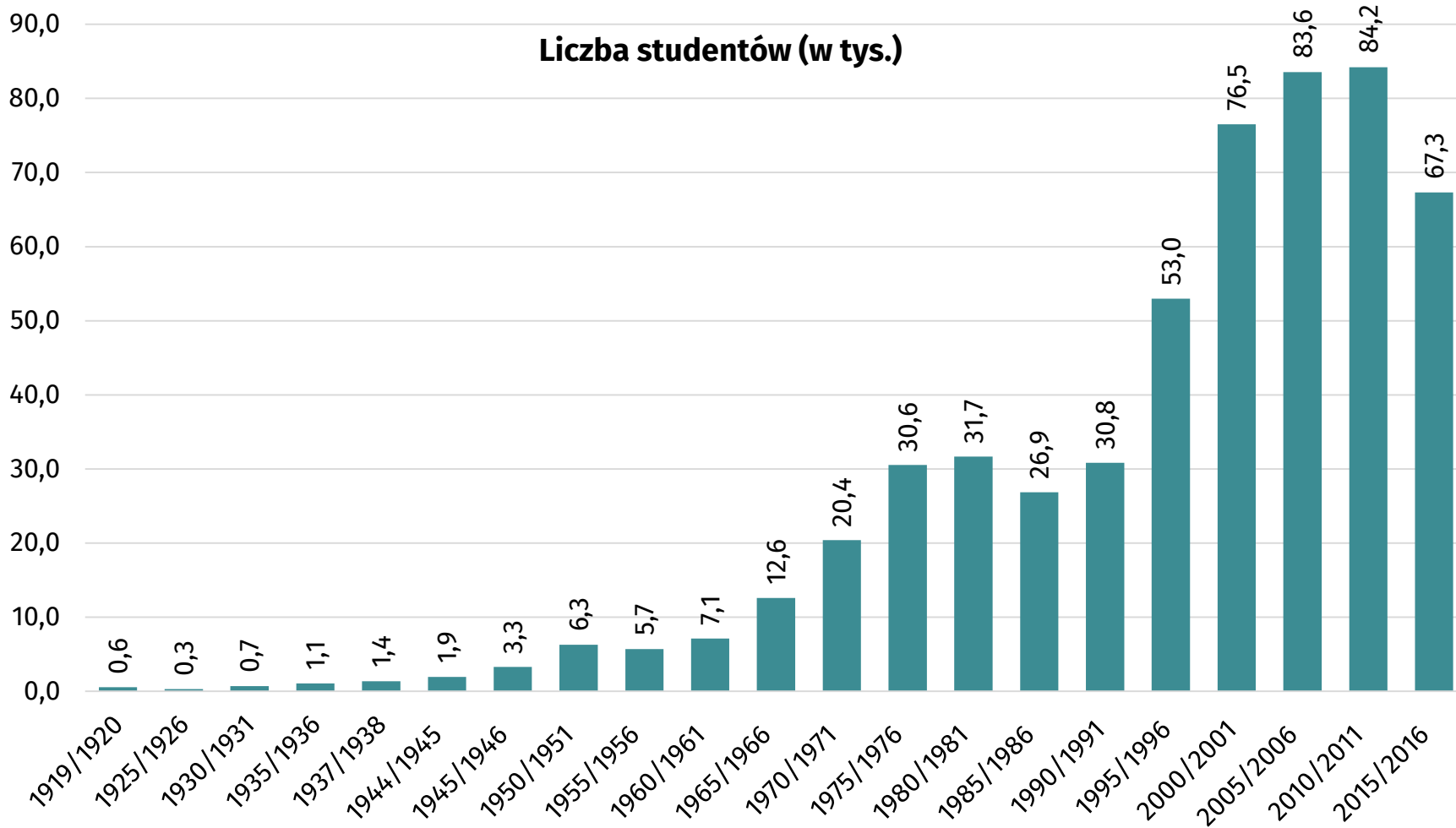

Szkolnictwo wyższe

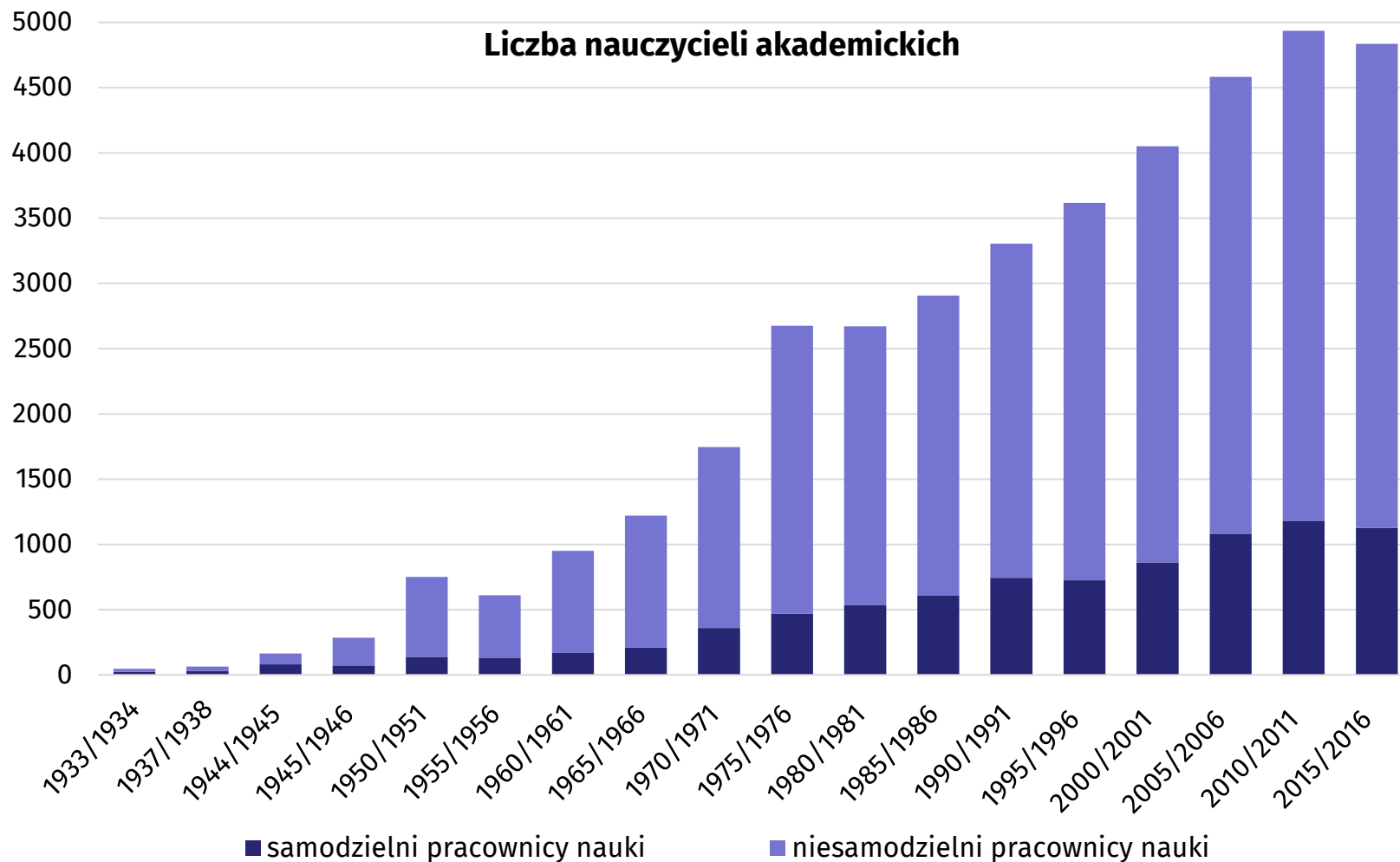
Rozwój szkół wyższych w Lublinie

Szkolnictwo wyższe

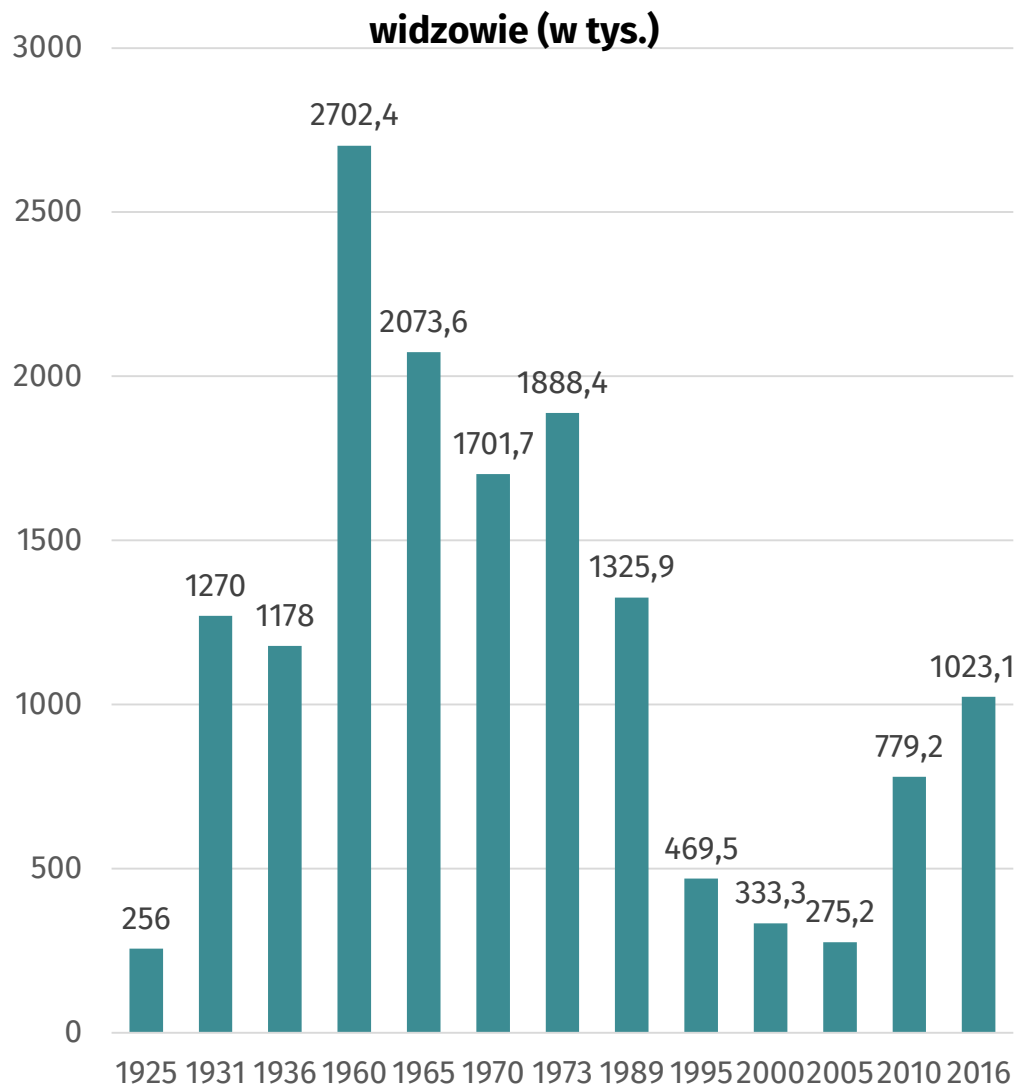

Szkolnictwo wyższe

Kina

Rok	Kina	Miejsca (w tys.)
1925	2	1,9
1931	9	4,5
1936	6	3,9
1960	11	4,7
1965	18	6,1
1970	14	5,4
1973	12	4,8
1989	9	3,5
1995	8	2,6
2000	9	2,6
2005	6	2,0
2010	5	2,6
2016	9	5,6

Urząd Statystyczny w Lublinie

ul. Stanisława Leszczyńskiego 48
20-068 Lublin

tel.: (81) 533 20 51

e-mail: sekretariatUSlub@stat.gov.pl

www.lublin.stat.gov.pl